

perfil

Aquest historiador i arqueòleg, amb una àmplia trajectòria professional en l'àmbit de l'egiptologia, fa gairebé quinze anys que ha fet realitat un dels seus somnis. Una il·lusió que tenen molts arqueòlegs d'arreu del món: treballar sobre el terreny a Egipte, a la vora del Nil, a la recerca dels rastres de la mítica civilització dels faraons, que tantes històries de tot tipus ha inspirat al llarg del temps.

Xavier Martínez-Babón

Un gironí a la terra dels faraons

FRANCESC AICART > TEXT I FOTO

Xavier Martínez (1961), egiptòleg, va viure la seva infantesa i la seva adolescència a Sils, vila de la qual parla amb orgull, quan recorda els seus primers anys fent caminades a la vora dels estanys silencis o fascinat per les torres decimonòniques de telegrafia òptica del Puigardina, a la veïna Riudarenes, vila on resideix actualment.

Va estudiar el batxillerat a l'Institut Vicens Vives de Girona, d'on guarda un bon record dels professors i professores de llatí, grec i història, que influïren en el seu interès pel món antic, que es refermà amb la llicenciatura d'història que realitzà a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Un cop acabà la carrera, fou un dels pioners del programa Erasmus, i amb molt pocs recursos —i una certa incertesa— emprengué el camí cap a Alemanya, a l'Eberhardt Karls Universitat de Tübingen, on s'acabà quedant cinc anys, gràcies a les beques del CIRIT i la DAAD alemanya. L'estada a Tübingen, a banda de proporcionar-li un bon domini de l'alemany, li va permetre conèixer la forta tradició egiptològica alemanya i també diversos egiptòlegs, com el Dr. Faruk Gomaa, amb el qual col·laborà estretament uns anys més endavant.

A la universitat alemanya, obtingué el títol de *magister artium* en egiptologia (1993) i aplegà un important volum de material bibliogràfic, reflectit en la seva tesi doctoral, *Historia de la espada curva durante el Imperio Nuevo egipcio*, presentada l'any 1995 a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), amb la qual obtingué la qualificació màxima d'excel·lent *cum laude*.

Posteriorment, fou professor contractat a l'Àrea d'Història Antiga de la UAB, fins que l'any 1999 entrà a formar part com a professor d'història i llengua egípcia a l'Escola d'Egiptologia de la Fundació Arqueològica Clos de Barcelona. Posteriorment, esdevingué coordinador d'estudis, i encara avui és professor col·laborador de l'escola. En l'àmbit de la docència, Xavier Martínez és ben conegut pels cursos que ha impartit a Sant Feliu de Guíxols —ciutat on ha viscut des de l'any 2000 fins a la primavera de 2015 de manera gairebé ininterrompuda— en el marc dels convenis subscrits per l'Ajuntament d'aquella població tant amb la Fundació Universitat de Girona - Innovació i Formació com amb la Universitat Ramon Llull. Podem afirmar, sense por a equivocar-nos, que el professor Martínez ha transmès la seva passió per l'egiptologia a molts gironins a través d'aquests cursos.

Els misteris i les malediccions de les tombes egípcies sovint són invencions periodístiques

Misteris i malediccions

En la trajectòria de Xavier Martínez sempre ha estat present la fascinació per Egipte, i també per les cultures mesoamericanes, la pirateria i les batalles navals. Però Egipte esdevé el referent màxim, especialment des l'any 2002, quan inicia l'activitat investigadora sobre el terreny amb la seva participació a la missió arqueològica a la tomba de Padineith, un funcionari d'època tardana enterrat a Tebes, sota la direcció del ja esmentat Dr. Faruk Gomaa, de la Universitat de Tübingen. Amb el Dr. Gomaa seguí col·laborant a partir de l'any següent en l'estudi de l'epigrafia d'una les tombes més grans de l'antic Egipte, la de Mentuemhat, alcalde de Tebes (Luxor). Aquesta tomba, del segle VII aC, està situada just al costat del conegudíssim temple funerari de la reina Hatshepsut, a Deir El Bahari. És un monument que acompliria les expectatives de qualsevol egiptòleg, amb els seus trenta-dos metres de fondària màxima. No és estrany que en una tomba a més de trenta metres sota terra sorgeixin en la ment de qualsevol persona tot tipus de pensaments, amb misteris i malediccions incloses, segons ens conta Xavier Martínez, tot i que considera que sovint són invencions periodístiques.

Durant aquests primers anys d'estades anuals a Egipte —dos o tres mesos cada any—, Xavier Martínez va publicar dos llibres que han estat un referent en l'estudi de la història militar a l'antic Egipte: *Historia militar de Egipto durante la Dinastía XVIII. La época de máxima expansión de la historia faraónica*, editada pel Museu Egípc de Barcelona l'any 2003, i *Faraones guerreros. Historia militar de Egipto desde la Dinastía I hasta la XXVI*, publicada a Sant Feliu de Guíxols l'any 2007. Com destaca l'autor en la introducció d'aquesta darrera obra, tradicionalment la cultura egípcia ha estat vista des d'un punt de vista romàntic i exòtic que de vegades n'ha desvirtuat la realitat. Els llibres de Xavier Martínez sobre la història militar de l'antic Egipte proposen un estudi acurat i metòdic per mitjà de l'anàlisi de l'evolució històrica, lluny de teories i hipòtesis sense cap base científica.

Des de l'any 2008, Martínez té un paper destacat en una de les grans missions arqueològiques a Luxor: el projecte d'excavació, estudi i restauració del temple de Milions d'Anys de Tuthmosis III (*Thutmosis III Temple Project*), dirigit per una de les investigadores espanyoles amb més prestigi internacional en el camp de l'egiptologia, la Dra. Myriam Seco Álvarez, i patrocinat per la Fundación Botín i Cemex. Xavier Martínez és l'epigrafista de l'ampli equip multidisciplinari format per investigadors d'arreu de l'Estat, egipcis, canadencs, libanesos, alemanys i austríacs, que any rere any, sovint en circumstàncies polítiques complicades, estan rescatant de les sorres del desert aquest magnífic temple funerari de l'Imperi Nou, assentat sobre una necròpolis anterior. Aquest temple va pertànyer a un dels més importants faraons d'Egipte, tal com assenyala el mateix Martínez en un article publicat a la revista *Historia*, de National Geographic, en la qual aquest egiptòleg gironí també ha col·laborat.

Aprofundint en les tradicions

Per a Xavier Martínez, és fonamental conèixer la història i aprofundir en les tradicions, i considera una llàstima que sovint es deixin de banda, perquè si oblidem les tradicions quedarem desarrelats. En aquest mateix sentit, podem considerar que Xavier Martínez és hereu de l'encís per Egipte que prengué en altres gironins, com el guixolenc Agustí Casas i Vinyas (1868-1941), amb la seva traducció al català i estudi crític de *Les dues germanes*, de Georg Ebers, publicada l'any 1907; o el doctor Eduard Ripoll i Perelló (1923-2005), prehistoriador i arqueòleg d'arrels empordaneses, que participà activament en les campanyes de salvament a Núbia durant la primera meitat de la dècada dels seixanta del segle passat.

Francesc Aicart Hereu és tècnic d'Educació a l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i professor-tutor a la UNED-Sant Boi de Llobregat.

Conèixer i aprofundir en les tradicions és fonamental perquè els pobles no perdin les seves arrels